

Genieten van het juiste fiscale genietingstijdstip

30-11-2015 | Door Hans van den Berg[naam]
werkzaam bij Fiscale Zaken Vivat Verzekeringen

Waarom is het genietingstijdstip van belang?

Met enige regelmaat ontvang ik vragen of zie ik rechterlijke uitspraken over het fiscale genietingstijdstip van een uitkering of een uitkeringenreeks uit een levensverzekeringsovereenkomst. Niet alleen is het voor de verzekeraar van belang om te weten welk tijdstip fiscaal wordt aangemerkt als genietingstijdstip. De verzekeraar is immers vaak verantwoordelijk voor een tijdige belastingheffing en -afdracht. Als de inhoudingsplichtige (de verzekeraar) op een later tijdstip loonheffing inhoudt terwijl het fiscale genietingstijdstip eerder zou moeten worden vastgesteld, dan kan sprake zijn van een onjuiste aangifte. De eerdere aangifte zal dan moeten worden gecorrigeerd. Het kan ook zijn dat er helemaal nog geen loonheffing is ingehouden en dat de Belastingdienst stelt dat het genietingstijdstip reeds is verstreken. In dat geval kan de Belastingdienst de verzekeraar een correctieverplichting opleggen of een naheffingsaanslag (met heffingsrente en boetes).

Maar ook de begunstigde(n) van de uitkering zullen willen weten op welk moment belasting wordt geheven. En niet in de laatste plaats zal de adviseur willen weten wat het genietingstijdstip is en in het kader van taxplanning voor zijn klant willen weten of dit genietingstijdstip kan worden verplaatst of niet.

Opbouw en uitgangspunten artikel

Korte inhoud

In dit artikel sta ik achtereenvolgens stil bij de vraag wat in algemene zin en wat in een aantal bijzondere situaties het genietingstijdstip is. In sommige gevallen is het in algemene zin geldende genietingstijdstip, maar ook het genietingstijdstip in bijzondere situaties en de gevolgen daarvan in wet- en regelgeving vastgelegd. Bij deze wet- en regelgeving zal ik dan stil staan. Maar ik bespreek ook het genietingstijdstip en de gevolgen daarvan aan de hand van een aantal rechterlijke uitspraken.

Algemene uitgangspunten

- Voor zover van toepassing en relevant is het gestelde bij een levensverzekering van overeenkomstige toepassing op de bancaire variant, tenzij anders is vermeld;
- Met betrekking tot het genietingstijdstip kan onderscheid worden gemaakt tussen een 'reguliere' afwikkeling en een 'niet-reguliere' afwikkeling';
- Daar waar in dit artikel sprake is van 'loonheffing' bedoel ik de heffing van loonbelasting en premies voor volksverzekeringen (LB/PVV).

Om te kunnen bepalen of belastingheffing moet plaatsvinden en zo ja, op welk tijdstip, sta ik eerst stil bij enkele basisbeginselen en beginselen uit de belastingwetgeving.

Het kasstelsel

De hoofdregel voor het moment van belastingheffing over loon is het kasstelsel. Uitstel van betaling van loon leidt in beginsel ook tot uitstel van belastingheffing. Loon wordt volgens de definitie in de Wet LB¹ beschouwd als te zijn genoten op het moment waarop het:

- a. betaald wordt;
- b. verrekend wordt;
- c. ter beschikking van de werknemer wordt gesteld;
- d. rentedragend wordt of
- e. vorderbaar en tevens inbaar wordt.

Hoewel dit niet specifiek als zodanig is vermeld, volgt uit de wetssystematiek dat de eerste situatie die zich uit deze opsomming voordoet bepalend is voor het genietingstijdstip.

Als een (periodieke) uitkering buiten de loonsfeer plaatsvindt, dan is de definitie van het genietingstijdstip in de Wet inkomstenbelasting 2001² van belang:

¹ Art. 13 a, lid 1, Wet LB 1964

“Loon, aangewezen periodieke uitkeringen en verstrekkingen, termijnen van lijfrenten en andere periodieke uitkeringen en verstrekkingen uit een inkomensvoorziening, [...] voordelen uit eigen woning, voordelen uit kapitaalverzekeringen eigen woning, voordelen uit spaarrekening eigen woning, voordelen uit beleggingsrecht eigen woning en negatieve uitgaven voor inkomensvoorzieningen worden, voor zover niet anders is bepaald, geacht te zijn genoten op het tijdstip waarop zij:

- a. ontvangen zijn;
- b. verrekend zijn;
- c. ter beschikking gesteld zijn;
- d. rentedragend geworden zijn of
- e. vorderbaar en inbaar geworden zijn.”

Het genietingsmoment is voor de loonbelasting in beginsel gelijk aan dat voor de inkomstenbelasting³. Als ik naar de definities kijk, dan lijkt het enige verschil te zitten in het eerste tijdstip (letter a.). In de loonbelasting is dat het tijdstip waarop bedragen betaald worden en in de inkomstenbelasting het tijdstip waarop deze ontvangen zijn. Dit verschil kan worden verklaard vanuit de inhoudingsplicht. Als sprake is van een inhoudingsplichtige (zoals de werkgever bij het uitkeren van loon of de verzekeraar bij periodieke verzekeringsuitkeringen), dan is het tijdstip van betalen het genietingsmoment. Bestaat deze inhoudingsplicht niet, dan is het ontvangstmoment het genietingsmoment.

Ik loop de tijdstippen langs die in beide definities worden genoemd en geef bij elke situatie een voorbeeld:

a. Wanneer is een bedrag betaald of ontvangen?

Op zich is dit tijdstip niet moeilijk vast te stellen. Dit is het tijdstip waarop het te ontvangen bedrag op de rekening van de ontvanger is bijgeschreven. Gaat het om loon, dan is het tijdstip van betaalbaarstelling het genietingsmoment.⁴

² Art. 3.146, Wet IB 2001

³ Art. 3.146, lid 2, Wet IB 2001

⁴ Vakstudie Loonbelasting en Premieheffingen, art. 13a, Wet LB 1964, aantekening 11.6.

Zie voor een uitgebreide toelichting op het tijdstip van genieten bij een overschrijving per bank of giro Vakstudie, art. 3.146 Wet IB 2001, aantekening 2.4.

Ook als op dit loon e.d. (toekomstige) loonvorderingen zijn overgedragen of als hierop beslag is gelegd, wordt het loon e.d. in aanmerking genomen bij de werknemer/begunstigde die zonder dat dit het geval was het loon zou hebben ontvangen. Voor een andere bijzondere situatie, die van postuum loon, is een goedkeuring afgegeven.⁵

Voorbeeld

Een werkgever maakt normaliter op oudejaarsdag de bonus over het afgelopen jaar per bank over aan de werknemers. De bonus staat dan gemiddeld twee dagen later op de bankrekening van de werknemer. Piet is werknemer bij dit bedrijf en wil graag zijn bonus op oudejaarsdag 2015 contant uitgekeerd krijgen. Piet wil dit omdat hij zeker wil weten dat de bonus in 2015 belast is. Bijkomstigheid is, dat op het loon van Piet beslag is gelegd.

Voor het genietingsmoment maakt het niet uit hoe de werkgever de bonus uitbetaalt. Op de bonus is door de inhoudingsplichtige (de werkgever) loonheffing ingehouden, dus het tijdstip waarop de betaalbaarstelling plaatsvindt is het genietingsmoment. Hoe er betaald wordt (contant of per bank) en dat er beslag is gelegd, is voor het genietingsmoment verder niet van belang.

Schending voorwaarden KEW

Bij een kapitaalverzekering eigen woning (KEW) waarop het overgangsrecht van toepassing is, is wettelijk bepaald welke gevolgen ontstaan bij het niet meer voldoen aan de voorwaarden.⁶ Bij afkoop, inbreng in het vermogen van een onderneming, het gedeeltelijk tot uitkering komen, het overschrijden van de looptijd van 30 jaar of bij het niet nakomen van een genoemde verplichting (bijvoorbeeld het aflossen van de eigenwoningsschuld) wordt een zogenoemde ‘fictieve uitkering’ in aanmerking genomen. Dit betekent dat de waarde in het economische verkeer van de KEW (afkoopwaarde) wordt belast op het tijdstip waarop de omstandigheid zich voordoet van het niet meer voldoen aan de voorwaarden.

⁵ Besluit van 25-11-2011, nr. BLKB2011/1828M, artikel 2.1.

⁶ Art. 10bis.5, lid 7, Wet IB 2001 (tot 1 januari 2013: art. 3.146. lid 4, Wet IB 2001)

Fiscale afhandeling fictieve uitkering KEW

Belast is het eventuele rentebestanddeel in de uitkering. De uitkering (U) verminderd met de voor de verzekering betaalde premies (P) is het belaste rentebestanddeel (S = saldo). In formule: belasting wordt geheven over $U - P = S$. Het kan zijn dat een (gedeeltelijke) vrijstelling (V) van toepassing is. Het belaste interestbestanddeel bestaat dan uit: $((U-V)/U) \times (U-P)$. De verzekeraar stelt de Belastingdienst van de niet-reguliere afwikkeling op de hoogte (renseignement).⁷ De Belastingdienst betreft bij de begunstigde(n) de uitkering in de aangifte inkomstenbelasting van het jaar waarin de uitkering werd genoten.

Redelijke c.q. wettelijke termijn lijfrente, gouden handdruk en pensioen

Bij een lijfrente-, loonstamrecht- en pensioenovereenkomst bestaat een zogenoemde wettelijke c.q. redelijke termijn waarbinnen bij expiratie een kapitaal moet worden omgezet in periodieke uitkeringen. Bij lijfrente is sprake van een wettelijke termijn welke bij het in leven zijn van de verzekerde op de einddatum de resterende maanden in het lopende jaar vermeerderd met 12 maanden bedraagt. Bij overlijden bedraagt de termijn de resterende maanden in het lopende jaar vermeerderd met 24 maanden.⁸ Bij een loonstamrecht (gouden handdrukverzekering) en pensioen is sprake van een redelijke termijn, die in ieder geval 6 maanden resp. 12 maanden na de expiratedatum of overlijdensdatum bedraagt.⁹ Wat is het genietingsstip als deze termijn wordt overschreden? Is dat het expiratie- of overlijdensmoment? Of het moment dat de overschrijding wordt geconstateerd? De Hoge Raad heeft geoordeeld dat het genietingsstip 'na ommekomst van de termijn' is, het moment dus waarop de betreffende wettelijke dan wel redelijke termijn wordt overschreden.¹⁰

⁷ Ook als de uitkering niet wordt aangewend voor de aflossing van een eigenwoningschuld is sprake van een niet-reguliere afwikkeling. Dat geschiedt echter buiten het zicht van de verzekeraar en zal op zichzelf beschouwd niet leiden tot renseignering.

⁸ Art. 3.133, lid 3, Wet IB 2001

⁹ Belastingdienstpensioensite, Vraag & Antwoord 10-001 d.d. 040510

¹⁰ Hoge Raad, 28-03-2014, ECLI:NL:HR:2014:688

Fiscale afhandeling niet reguliere afwikkeling lijfrente

Bij overschrijding van de redelijke termijn, maar ook bij andere vormen van niet-reguliere afwikkeling (zoals bij afkoop, vervreemding, emigratie, prijsgeven of bij het formeel of feitelijk dienen tot voorwerp van zekerheid)¹¹ is de verzekeraar aansprakelijk voor de belasting en de eventueel verschuldigde revisierente. Het genietingsstip is het moment waarop de verzekeraar meedeelt tot afkoop te zullen overgaan. In de praktijk zal de verzekeraar bij niet-reguliere afwikkeling loonheffing en revisierente inhouden op de afkoopwaarde. De loonheffing wordt vanuit de inhoudingsplicht afgedragen en de revisierente wordt vanuit de aansprakelijkheid gereserveerd. De begunstigde ontvangt voor de revisierente van de Belastingdienst zelf een aanslag in de inkomstenbelasting. Veelal is door de verzekeraar bepaald dat als de begunstigde kan aantonen (bijvoorbeeld door middel van een definitieve aanslag) dat hij de volledige revisierente aan de Belastingdienst heeft voldaan, de verzekeraar de gereserveerde revisierente alsnog aan de begunstigde uitkeert.

Fiscale afhandeling niet reguliere afwikkeling pensioen

Bij een niet-reguliere afwikkeling wordt de aanspraak (lees: de waarde van de pensioenverzekering) op het onmiddellijk aan die niet-reguliere afwikkeling voorafgaande tijdstip aangemerkt als loon uit een vroegere dienstbetrekking van de (gewezen) werknemer dan wel, indien deze is overleden, van de gerechtigde tot de aanspraak.¹² Bij nettopensioen komt in het kalenderjaar volgend op de niet reguliere afwikkeling de vrijstelling in box 3 te vervallen en moet alsnog 6% (10 jaar x 50% x 1,2%) belasting worden betaald.

Naast afkoop, vervreemding, het prijsgeven en het in onderpand als zekerheid geven is ook afzien van pensioen een verboden handeling. Als dit afzien echter betekent dat wordt afgezien van pensioen om niet, dat gaat het recht teniet. Het gaat dan om het weigeren van een inkomst waarop men recht heeft.¹³

¹¹ Art. 1.7, lid 1, onderdeel a, Wet IB2001

¹² Art. 19b, Wet LB

¹³ Fiscale Encyclopedie De Vakstudie Inkomstenbelasting, Aantekening 7.17.5 bij Wet IB 2001, Artikel 3.146

Uitstel genietingsmoment pensioen

Bij afkoop van een ouderdomspensioen is het mogelijk om het genietingsmoment van de afkoopwaarde uit te stellen.

Op 13 november 2014 is in de Tweede Kamer een voorstel goedgekeurd. Als het om afkoop van een klein (netto)ouderdomspensioen gaat, waarvan de pensioendatum vóór de AOW-leeftijd ligt, krijgt de deelnemer het recht om de pensioendatum van dit kleine pensioen uit te stellen tot zijn AOW-leeftijd. Vervolgens kan het kleine (netto)pensioen alsnog door de uitvoerder worden afgekocht. Het doorwerkvereiste komt in deze situatie te vervallen.

b. Wanneer is loon of een bedrag e.d. verrekend?

Ook de beoordeling van de vraag of sprake is van verrekening van het loon is vrij eenvoudig. Verrekening vindt niet van rechtswege plaats, maar op grond van een verklaring van de schuldenaar aan zijn schuldeiser. Als voorbeeld noem ik de cafetarieregeling. Hierbij verklaart de werknemer af te zien van een bruto looncomponent. In ruil daarvoor krijgt hij bijvoorbeeld een onbelaste reiskostenvergoeding uitbetaald.

In de Wet IB 2001 wordt voor bepalingen omtrent het loonbegrip verwezen naar de Wet LB 1964. Hierin is bepaald¹⁴ "*indien overeengekomen is dat het loon geheel of voor een meer dan bijkomstig gedeelte op een ongebruikelijk tijdstip zal worden genoten, wordt daarmee voor de toepassing van het eerste lid geen rekening gehouden*".

Dit artikel ziet niet op het afzien van loon maar uitsluitend op ongebruikelijke overeenkomsten met betrekking tot de betaling van verschuldigd loon. Als je er van uitgaat dat deze overeenkomst niet zou bestaan, dan zou het loon belastbaar worden op het normale tijdstip.¹⁵ Dit artikel zorgt er dus voor dat als overeengekomen is dat het loon op een later tijdstip zal worden genoten, er geen nieuw (later) genietingsmoment ontstaat. Deze bepaling dient om te voorkomen dat alleen die personen die zelf kunnen bepalen wanneer zij hun loon genieten (het gaat hier uitsluitend om de direc-

¹⁴ Art. 13a, lid 2, Wet LB 1964

¹⁵ J.E.A.M. van Dijk & I.J.F.A. van Vijfeijken, *Het kasstelsel in de Wet IB 2001*, Fed 2006 (tweede druk), p. 181

teur/grootaandeelhouder (dga)¹⁶) door dergelijke afspraken bijvoorbeeld recht op bijdragen of subsidies zouden krijgen.

Voorbeeld

Jan is enig aandeelhouder van Bouwlust B.V. en geniet in 2014 een loon (dat voldoet aan de voorwaarden voor gebruikelijk loon van art 12a Wet LB 1964) van € 60.000 per jaar. Jan heeft echter nog wat spaargeld achter de hand om van te leven en vindt het niet nodig dat zijn loon uitbetaald wordt. Hij reserveert dit daarom in de B.V. om in 2015 uit te laten keren. Omdat hij in 2014 geen loon geniet, meent Jan recht te hebben op de zorgtoeslag. Jan meent dit ten onrechte, want de inspecteur zal zich op het standpunt stellen dat nu Jan dga is, het loon op een ongebruikelijk tijdstip is genoten. Het genietingsmoment ligt in 2014, de inspecteur zal loonbelasting naheffen.

In geval het om een 'gewone' werknemer gaat, heeft de Hoge Raad geoordeeld dat het genietingsmoment van een gereserveerde bonus het moment van uitbetaling is.¹⁷

c. Wanneer is loon of een bedrag ter beschikking gesteld?

Dit is het geval als de werkgever de beschikkingsmacht over het loon verliest en de werknemer deze verkrijgt.¹⁸

Voorbeeld

Jeanet is de enige werknemer en was al 10 jaar in dienst toen de pensioenregeling werd ingevoerd. De werkgever is bereid om deze 10 dienstjaren alsnog in te halen en hiervoor voor zijn rekening een aanvullende koopsom te storten. Het is voor de toepassing van de omkeerregel van belang dat de werkgever de koopsom rechtstreeks aan de pensioenuitvoerder overmaakt. Maakt hij de koopsom aan Piet over en Piet betaalt deze direct door aan de pensioenuitvoerder, dan gaat het toch mis. Piet heeft immers, al was het maar heel kort, de beschikkingsmacht over de koopsom gehad, waardoor deze op dat moment genoten is en dus belast is.

¹⁶ Hoge Raad, 17-06-2005, ECLI:NL:HR:2005:AT7631

¹⁷ Hoge Raad, 22-11-2013, ECLI:NL:HR:2013:1269 'Bonusuitstel arrest'

¹⁸ Hoge Raad, 15-11-1999, ECLI:NL:HR:1995:AA3132 'Prijzengeld arrest'

d. Wanneer is sprake van het rentedragend worden van een vordering?

Inzake het 'rentedragend worden' van een vordering geldt, dat als een uitkering waarvan de uitbetaaldatum is vervallen wel vorderbaar, maar niet inbaar is (en dus niet wordt geïnd) en rentedragend blijft uitstaan, het genietingsstip is gelegen in het jaar waarin de uitkering rentedragend is geworden.¹⁹ De rente kan zijn toegekend op grond van een overeenkomst, een ingebrekestelling of wettelijke bepalingen. Als het rentedragend worden en het percentage waartegen pas wordt vastgesteld op het moment dat de uitkering wordt genoten, dan is de rente ook niet eerder genoten en wordt deze tegelijk belast met het genieten van de uitkering.²⁰

Voorbeeld

Sjaak heeft een levensverzekering gesloten op het leven van zijn vrouw. Na de echtscheiding heeft Sjaak de verzekering gehouden en altijd netjes de premie betaald. De verzekering keert het overeengekomen verzekerde bedrag uit bij het in leven zijn van de verzekerde (de ex-vrouw) op de einddatum. De einddatum van de verzekering is bereikt, waardoor de uitkering vorderbaar is. Sjaak heeft problemen met het verkrijgen van het door de verzekeraar verlangde 'bewijs van in leven zijn' van zijn ex-vrouw. Zij woont in Bolivia en de communicatie gaat stroef. Zo lang dit bewijs niet geleverd kan worden, is de uitkering niet inbaar. De verzekeraar vergoedt over het kapitaal een redelijke rente. Sjaak levert twee jaar na de einddatum van de verzekering het gevraagde bewijsstuk aan. Het genietingsstip en het moment waarop de uitkering en de rente daarover belast is, is het jaar waarin de verzekering de einddatum heeft bereikt. Op dat moment is de uitkering immers rentedragend geworden.

e. Wanneer is een uitkering vorderbaar en inbaar?

Voor vorderbaar- en inbaarheid is nodig dat de betaling zowel juridisch afdwingbaar is, als feitelijk 'zonder verwijl' mogelijk is zodra de werknemer hierom verzoekt.²¹

Voor het genietingsstip is van belang dat aan beide voorwaarden wordt voldaan.

Een uitkering is vorderbaar wanneer de begunstigde recht heeft op dadelijke betaling

¹⁹ Cursus Belastingrecht IB.3.12.1.B.d - mr.dr. M.L.M. van Kempen

²⁰ HR 1 juni 1977, BNB1977/167

²¹ Hoge Raad, 22-11-2013, BNB2014/62; NTFRB2014-31 mr.drs. J.C.A. van Ruiten 'Bobusuitstel-arrest'

en deze betaling 'in rechte zou kunnen vorderen' (via de rechter zou kunnen afdwingen). Een uitkering is inbaar als de uitvoerder (de verzekeraar) de uitkering direct zou betalen als de begunstigde om betaling zou vragen. Met betrekking tot de inbaarheid spelen feitelijke omstandigheden een rol.

Voorbeeld

De einddatum van een levensverzekering is bereikt. De verzekeraar beschikt nog niet over alle stukken om uit te kunnen keren. Er moet bijvoorbeeld volgens de begunstiging aan de erfgenamen van de verzekeringnemer worden uitgekeerd, maar er ontbreekt nog een verklaring van erfrecht. De uitkering is wegens het bereiken van de einddatum wel vorderbaar, maar wegens het ontbreken van uitkeringsstukken niet inbaar.

Op deze hoofdregels is een aantal uitzonderingen²² gemaakt, waarbij het genietingsstip door middel van een fictie wordt bepaald. Deze uitzonderingen zijn:

- a. als is overeengekomen dat het loon geheel of gedeeltelijk op een ongebruikelijk tijdstip zal worden genoten (dit geldt zoals eerder gesteld met name in situaties dat de werknemer zelf invloed heeft op het betalingstijdstip van het loon); en
- b. voor zover het loon (gebruikelijk loon²³) hoger is dan het werkelijk genoten loon, wordt het meerdere geacht te zijn genoten bij het einde van het kalenderjaar of het einde van de dienstbetrekking zo deze in de loop van het kalenderjaar eindigt (de correctie van het loon van de aanmerkelijkbelanghouder).

Verder is nog een aantal uitzonderingen opgenomen om uitvoeringstechnische redenen. Deze zijn in het kader van het genietingsstip in dit artikel verder niet van belang.

²² Art. 13a, lid 2, 3 en 4 en lid 7, Wet LB 1964

²³ Art.12a, Wet LB 1964

Aanspraken

In de Wet LB²⁴ is gedefinieerd wat onder loon moet worden verstaan:

“Loon is al hetgeen uit een dienstbetrekking of een vroegere dienstbetrekking wordt genoten, daaronder mede begrepen hetgeen wordt vergoed of verstrekt in het kader van de dienstbetrekking. Tot het loon behoren aanspraken om na verloop van tijd of onder een voorwaarde een of meer uitkeringen of verstrekkingen te ontvangen.”

Als hoofdregel geldt dat aanspraken belast zijn, tenzij specifiek bepaald is dat zij onbelast zijn (en de uitkeringen uit de aanspraken belast loon zijn). Een aanspraak is belast loon op het moment dat de aanspraak aan de werknemer wordt toegekend. Dit is tevens het genietingsstijdstip.

In de praktijk is het vaak lastig om te bepalen of en zo ja, wanneer een aanspraak definitief is toegekend. Aan een aanspraak worden immers vaak opschortende of ontbindende voorwaarden verbonden. Wordt bijvoorbeeld een bonus toegekend onder de opschortende voorwaarde dat een bepaalde doelstelling moet zijn behaald, dan is de aanspraak pas definitief toegekend als aan deze voorwaarde wordt voldaan.

Dit is dan tevens het genietingsstijdstip. Een ontbindende voorwaarde wordt vaak opgenomen voor het geval zich een mogelijke, maar op het moment van toekenning als niet waarschijnlijk beschouwde situatie voordoet.

Voorbeeld

Een voorbeeld van een overeenkomst met een ontbindende voorwaarde is de koopovereenkomst van een woning met financieringsvoorbehoud. Kan de koper de financiering (op de door hem gewenste voorwaarden) niet rond krijgen voor een bepaalde datum, dan wordt de overeenkomst - zonder gevolgen - ontbonden.

Een ontbindende voorwaarde laat de aanspraak meestal intact, omdat niet aan de ontbindende voorwaarde wordt toegekomen.

²⁴ Art. 10, lid 1 en lid 2, Wet LB 1964

Bij de aanspraak met een ontbindende voorwaarde wordt het moment van toekenning dan ook meestal als definitief beschouwd, waardoor dit tevens het genietingsstijdstip is.

Met betrekking tot aanspraken bestaat voor de belastingheffing dus geen wettelijk bepaald genietingsmoment. Een uitzondering geldt voor de niet-reguliere afwikkeling (schending van voorwaarden) van pensioen- en stamrechtaanspraken.²⁵

Het is mogelijk om, als aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan, op het aansprakenregime de zogenaamde ‘omkeerregel’ toe te passen.²⁶ Het aansprakenregime vormt hierdoor op zich een uitzondering op de hoofdregel. Een voorbeeld van een aanspraak waarop de omkeerregel kan worden toegepast (als aan de voorwaarden wordt voldaan) is pensioen. Belastingheffing vindt niet volgens het kasstelsel over de door de werkgever betaalde pensioenpremie / het door de werkgever ingekochte pensioen plaats, maar op de pensioenuitkeringen die te zijner tijd worden uitgekeerd wordt loonheffing ingehouden (omkeerregel).

Tot slot

Het bepalen van het genietingsstijdstip kan eenvoudig zijn. Met name in situaties die veel voorkomen. Ik heb in dit artikel behandeld welk genietingsstijdstip geldt in een aantal veel voorkomende situaties bij verschillende levensverzekeringsvormen. Het kan zijn dat de Belastingdienst, de verzekeraar en/of de klant en/of diens adviseur in een specifieke situatie verschil in inzicht hebben over het genietingsstijdstip. In veel gevallen zal nader overleg dan alsnog tot overeenstemming leiden. Dat zal met name het geval zijn als mogelijk fiscaal voordeel of misbruik geen rol spelen. Als het verschil in inzicht blijft bestaan, dan zal uiteindelijk de rechter een oordeel moeten geven. Na het lezen van dit artikel herkent u hopelijk enige overwegingen die bij het oordeel van de rechter mee hebben gespeeld.

²⁵ Art. 19b, Wet LB 1964

²⁶ Art. 11, Wet LB 1964